Kalle Kivekäs

4.10.2017

Business Finland muutoksen eteneminen, haasteet ja mahdollisuudet Finpron näkökulmasta

Tiivistelmä

Business Finland muutos on Finpron näkökulmasta hyvä ja tavoiteltava. Se luo entistä paremmat edellytykset toteuttaa Finpron vastuualueita viennin edistämistä, ulkomaisten investointien edistämistä sekä Suomeen kohdistuvan matkailun- ja matkailuelinkeinon kansallista kehittämistä. Ulkomaan verkoston lisäresursointi erityisesti kohdentuen pk-yrityksien tarpeisiin lähimarkkinoille vaatii välitöntä lisäresursointia.
Business Finland uudistus on asetettu hallituksen toimesta sen toimintasuunnitelmaan 2017-2019 (puoliväliriihi). Uudistuksesta seuraa kertaluonteisia muutoskustannuksia, joiden kattamiseksi tarvitaan lisärahoitusta. Business Finlandin perusrahoituksesta katettuna muutoskustannukset vaikuttaisivat merkittävästi heikentäen Business Finlandin asiakaspalvelukykyyn erityisesti vuoden 2018 aikana.

Tausta

Julkinen sektori on tunnistanut yhdessä elinkeinoelämän toimijoiden kanssa tarpeen uudistaa sirpaleista yrityspalvelujärjestelmää. Yksi osa uudistustyötä koskee kansainvälistä kasvua tavoitteleville yrityksille tarjottavia palveluita.

Ministeri Olli Rehn asetti Team Finland -työryhmän pohtimaan uudistusta. Työryhmä julkaisi suosituksensa Team Finland -toiminnan kehittämisestä sekä rakenteellisesta uudistamisesta marraskuussa 2016. Osana tätä uudistusta esitettiin Tekesin ja Finpron yhdistymistä Business Finlandiksi.

Hallituksen toimintasuunnitelmassa 2017-2019 (puoliväliriihi, huhtikuu 2017) Business Finlandin tavoitellut hyödyt summattiin seuraavasti:

”Uudistuksella parannetaan kasvua ja kansainvälistymistä tavoittelevien yritysten palvelua ja vahvistetaan innovaatiojärjestelmän kansainvälistymistä. Jatkossa voidaan huomioida paremmin

Finpro
Porkkalankatu 1, P.O.Box 358, Helsinki, FI-00181 Finland
tel. +358 294 6951, fax +358 29 469 5200, business ID FI02023177
www.finpro.fi

yritysten kasvun ja kansainvälistymisen koko elinkaari. Yhtenäinen palvelupolku jatkuu tuotteiden, palveluiden ja liiketoimintamallien kehityksestä aina innovaation markkinoille viemiseen asti."

Uudistuksen isona tavoitteena on osaltaan tukea pääministeri Juha Sipilän hallituksen pyrkimystä pk-yritysten viennin kaksinkertaistamiseksi vuoteen 2020 mennessä.

Uudistuksen tavoitteet ja vaikuttavuus

Finpro ja Tekes ovat keskeiset toimijat tukemaan kansainvälistä kasvua tavoittelevia yrityksiä. Yhdistämällä Finpro ja Tekes luodaan yrityksille yhtenäinen palvelupolku ja eheät palvelu-kokonaisuudet yritysten kasvun ja kansainvälistymisen eri vaiheisiin.

Business Finlandin kaavailtu rakenne (virasto + oy) mahdollistaa entistä paremman omistaja-arvon ja suuremman vaikuttavuuden kevyemmällä kustannusrakenteella, kuin erillisinä toimijoina toimien.

- Asiakaskokemuksen eheyden lisäksi neuvonanto- ja rahoituspalvelut kansainvälistymisen ja kasvun tueksi täydentävät toisiaan johtaen parempaan vaikuttavuuteen kuin tekemällä niitä erikseen.
- Kahden erillisen toimijan yhdistämisellä pyritään saamaan mahdollisimman suuri synergiahyöty yhdistämällä hallintoa sekä tukitoimintoja. Rakenneratkaisussa pyritään aikaansaamaan mahdollisimman keveät ja tehokkaat hallinto ja tukipalvelut, jotta talouskehyksen sisällä pystyttäisiin osoittamaan maksimaaliset resurssit asiakastyöhön ja erityisesti vahvistamaan ulkomaan verkostoa. Vahva ja osaava ulkomaan verkosto on äärimmäisen tärkeä Business Finlandin ja sen asiakasyritysten menestymisen mahdollistaja.
- Yhdistymisellä ja ulkomaanverkoston vahvistamisella tavoitellaan myös Suomen innovaatio-järjestelmän tehokkaampaa kansainvälistämistä auttamalla asiakkaita aiempaa tiiviimpään yhteistyöhön kansainvälisten osaamiskeskittymien sekä markkinoiden kanssa (OECD raportti).

Yhdistymisen muita tavoiteltuja ja tunnistettuja hyötyjä ovat lisäksi i) Parempi työntekijäkokemus, eli laajemmat puitteet työntekijöille kehittyä ja oppia kansainvälistä kasvua tavoittelevien yritysten parissa. ii) Kyky uusiutua ketterästi, eli Business Finlandin tulee kyetä olemaan toimija, joka pystyy mukautumaan nopeasti muuttuviin elinkeinoelämän tarpeisiin. Nykymaailmassa haasteena on muutosnopeus, joka on perinteisten organisaatioiden päätöksentekonopeutta suurempi. Näin ollen tavoiteltavan ratkaisun tulee olla innovatiivinen ja mukautumiskykyinen pystyen kuitenkin toteuttamaan sille annettuja julkisen vallan tehtäviä.

Lisäksi uudistuksella tavoitellaan, että

- Business Finland toimii Team Finland verkoston veturina.
  - Team Finland brändiin ja palveluihin liittyvä monimutkaisuus suoraviivaistetaan BF:n kautta. Brändeistä (Suomi-Finland/Team Finland/Business Finland/"Products" from Finland) luodaan muutoksessa ymmärrettävä asiakaslähtöinen kokonaisuus.
- Business Finland tiivistää ulkomaanverkoston yhteistyötä Ulkoasiainministeriön edustustojen kanssa ja toimii käytännössä välineenä hallinnonalojen ylittävälle yhteistyölle kansainvälisen kasvun mahdollistajana.

Summaten**: yhdistymisellä tavoitellaan **i) parempaa asiakasarvoa, ii) parempaa omistaja-arvoa ja iii) kykyä vastata muuttuvan liiketoimintaympäristön ja elinkeinoelämän tarpeisiin joustavasti.

Haasteita

Päällekkäisyyksien purkamisen kautta Business Finlandissa pyritään saamaan aikaan synergiahyötyjä. Tarkoituksena on keventää hallintoa, järkeistää ja poistaa päällekkäisyyksiä sekä siten siirtää vapautuneita resursseja asiakastyöhön palvelemaan yrityksiä. Tämä on kuitenkin hidas prosessi. Uskomme saavamme resurssisiirtoa aikaan, mutta järjestäytyminen uusiin tehtäviin pääsee alkamaan vasta 2018 alkuvuodesta, eikä siirroksia ole realistista odottaa ennen vuotta 2019.

2008 alkanut taantuma rasitti Suomea ja suomalaisyrityksiä merkittävästi pidempään moniin muihin EU-maihin verrattuna. On suuri riski, että maamme vienti ei ehdi elpyä pitkään ennen kuin sykli taas jo kääntyy. Useissa maailmantalouden kasvunäkymiä arvioivissa lähteissä ennakoidaan jo noususuhdanteen käännöstä. Näin ollen meidän tulisi nyt tehdä kaikki mahdolliset panostukset, joilla saisimme vientiä vahvistettua nopeasti. Silloin suomalaisyrityksillä olisi mahdollisimman vahva pohja kestää talouden suhdanteen käännös, joka väistämättä on jossain vaiheessa taas edessä.

Pääministeri Sipilän hallituksen yhtenä tavoitteena on pk-yritysten viennin kaksinkertaistaminen vuoteen 2020 mennessä. Tavoite on kestävämpi kuin yhden hallituskauden mittainen. Toisaalta PK-yritysten voimakkaan kasvun tavoittelemisen tuki on perusteltua vielä nykyhallituksen asettaman tavoitteen täytyttyäkin.
Keskeisenä tavoitteena Business Finland -muutoksessa on ollut saada resursseja asiakastyöhön ja erityisesti vahvistaa yritysten kansainvälisen kasvun tukena olevaa ulkomaan verkostoa. Erilaisten arvioiden mukaan Suomen (Finpron) ulkomaan verkosto on kaikilla mittareilla huonommin resursoitu, kuin verrokkeina pidetyillä eurooppalaisilla mailla (Ruotsi, Norja, Tanska, Hollanti, Irlanti). Olemme yrittäneet ymmärtää ulkomaan verkoston resursoinnin tarvetta yritysten näkökulmasta ja pohjautuen PK-yritysten viennin tuplaustavoitteeseen. Tämän näkökulman aikaansaamiseksi olemme kyselleet sekä yrityksiltä suoraan, että tärkeiden sidosryhmien (mm. EK ja SY) kautta, missä pienet- ja keskisuuret yritykset tarvitsisivat eniten Business Finlandin tukea nopean viennin kasvun tukemiseksi. Saamamme palaute on johdonmukaista. Resurssimme ovat ohuimmat lähimarkkinoilla Euroopassa, jonne yrityksillä on matalin kynnys lähteä kansainvälistymään ja tavoittelemaan kasvua. Saamamme palaute on myös täysin linjassa oman tilannekuvamme kanssa (UM + Finpro). Finpron 2014 muutoksen yhteydessä, kun Finpron ulkomaan verkostoa leikattiin rajusti, jäi Eurooppaan merkittäviä resurssivajeita. Esimerkiksi Italiassa, Ranskassa, Sveitsissä, Benelux-maissa, Portugalissa ja Balkanin alueella Finprolla ei ole resursseja lainkaan. Tärkeä kauppakumppani Saksakin on resursoitu vain kahdella henkilöllä, joiden sijainti on Munchen.

Toinen iso riski liittyy Business Finlandin kertaluonteisiin muutoskustannuksiin. Iso muutos ei tapahdu itsestään. Tekesin ja Finpron yhteenlaskettu pidemmän ajan näköpiirissä oleva rahoituskehys on laskeva. Siitä luonnollisesti puuttuu seuraavan hallituksen tulevien linjausten mukaiset mahdolliset lisäpanostukset, mutta ei liene kovin todennäköistä, eikä välttämättä edes perusteltua, että Business Finlandin toiminnan perusrahoitus olennaisesti kasvaisi siitä, mitä se on ollut Finprolle ja Tekesille yhteensä. Merkittävän muutoksen toteuttamiseen on tarvittu ja tarvitaan edelleen resursseja sekä suunnittelemaan että toteuttamaan muutosta ja merkittäviä uudistuksia mm. IT- ja digitalisaatio-ratkaisuihin.

Finpro
Porkkalankatu 1, P.O.Box 358, Helsinki, FI-00181 Finland
tel. +358 294 6951, fax +358 29 469 5200, business ID FI02023177
www.finpro.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö on hakenut lisätalousarvioesityksessä rahoitusta ensimmäisenä toteutuneiden ja toteutuvien kertaluontoisten muutoskustannusten kattamiseksi. Tarkoituksena on hakea toista osaa ensi vuonna erikseen. Näin ollen kummallakin kerralla haetaan lisärahoitusta mahdollisimman tarkasti jo osin toteutuneille muutoskustannuksille, jolloin niiden suuruus ei jää arvailun varaan. Kertaluonteisten muutoskustannusten kattaminen erillisellä lisärahoituksella onkin erittäin tärkeää, sillä kertaluonteisten muutoskustannusten jääminen Business Finlandin perusrahoituksesta katettaviksi aiheuttaisi suoran ja merkittävästi heikentävän iskun asiakaspalvelukykyyn 2018 aikana, eli juuri silloin kun uuden toimijan pitäisi lunastaa paikkansa suomalaisten yritysten silmissä. Tämän hetken ennuste vuosien 2018-2019 aikana toteutuvista erillisistä muutoskustannuksista on yhteensä 8,7M€, josta 2017 toteutuu n. 2M€. Työ- ja elinkeinoministeriön esitys III LTAE:ssa on ollut 1.986M€. VM ei ole virkamieskäsittelyssä tätä hyväksynyt ja siksi se ei näy VM:n ehdotuksessa. Ratkaisu tähän tulee siis vasta lisäbudjettiriihessä 17.10.

Merkittävin riski Finpron näkökulmasta on kuitenkin välitön kansantaloudellinen riski myöhään käynnistyneen kasvun hidastumisesta heikon ulkomaan resursoinnin takia. Meiltä puuttuu resurssit useilta sellaisilta lähimarkkinoilta, jotka ovat kasvaville suomalaisyrityksille tärkeitä. Emme tule itse pystymään rahoittamaan tarvittavaa resursointia välittömästi vaan vasta pidemmän viiveen jälkeen. Tähän täsmälliseen tarpeeseen tarvittaisiin kipeästi lisärahoitusta. Välitön 20-25htv lisäresursointi vuositasolla seuraavien 2-3 vuoden ajaksi tarkoittaisi noin 5M€ lisärahoitustarvetta vuositasolla. Tätä rahoitusta ei ole tällä hetkellä näköpiirissä.

Finpro
Porkkalankatu 1, P.O.Box 358, Helsinki, FI-00181 Finland
tel. +358 294 6951, fax +358 29 469 5200, business ID FI02023177
www.finpro.fi